ds. J. de Bruin, preek over Zondag 31 2e gedeelte van de Heidelbergse Catechismus, gehouden in de Jeruzalemkerk (Chr. Geref. Kerk) te Rotterdam-Kralingen op 21 april 2024.

Votum en groet.

Zingen: Psalm 99:3 en 7:
Vers 3:
Looft met hart en stem,
Looft de kracht van Hem,
Die het recht bemint
In Zijn rijksbewind.
't Recht hebt Gij gestaafd;
't Geen G' aan Jacob gaaft,
Toond' aan Isrels leden
Recht en billijkheden.
Vers 7:
Gij, met hen begaan,
Hebt hun wens voldaan;
HEER, die naar Uw woord,
Hun gebed verhoort,
Gij, Gij waart hun lot,
Hun vergevend God;
Schoon z' ook om hun zonden,
Straffen ondervonden.

Schriftgedeelte: Mattheüs 18:1 t/m 20:
1 Te dierzelver ure kwamen de discipelen tot Jezus, zeggende: Wie is toch de meeste in het Koninkrijk der hemelen?
2 En Jezus een kindeken tot Zich geroepen hebbende, stelde dat in het midden van hen,
3 En zeide: Voorwaar zeg Ik u: Indien gij u niet verandert en wordt gelijk de kinderkens, zo zult gij in het Koninkrijk der hemelen geenszins ingaan.
4 Zo wie dan zichzelven zal vernederen gelijk dit kindeken, deze is de meeste in het Koninkrijk der hemelen.
5 En zo wie zodanig een kindeken ontvangt in Mijn Naam, die ontvangt Mij.
6 Maar zo wie een van deze kleinen, die in Mij geloven, ergert, het ware hem nutter dat een molensteen aan zijn hals gehangen en dat hij verzonken ware in de diepte der zee.
7 Wee der wereld vanwege de ergernissen; want het is noodzakelijk dat de ergernissen komen; doch wee dien mens door welken de ergernis komt.
8 Indien dan uw hand of uw voet u ergert, houw ze af en werp ze van u. Het is u beter tot het leven in te gaan, kreupel of verminkt zijnde, dan twee handen of twee voeten hebbende, in het eeuwige vuur geworpen te worden.
9 En indien uw oog u ergert, trek het uit en werp het van u. Het is u beter, maar één oog hebbende, tot het leven in te gaan, dan twee ogen hebbende, in het helse vuur geworpen te worden.

10 Ziet toe dat gij niet een van deze kleinen veracht; want Ik zeg ulieden, dat hun engelen in de hemelen altijd zien het aangezicht Mijns Vaders, Die in de hemelen is.
11 Want de Zoon des mensen is gekomen om zalig te maken wat verloren was.
12 Wat dunkt u? Indien enig mens honderd schapen had, en één uit dezelve afgedwaald ware, zal hij niet de negen en negentig laten, en op de bergen heen gaande, het afgedwaalde zoeken?
13 En indien het geschiedt dat hij hetzelve vindt, voorwaar Ik zeg u, dat hij zich meer verblijdt over hetzelve, dan over de negen en negentig, die niet afgedwaald zijn geweest.
14 Alzo is de wil niet uws Vaders, Die in de hemelen is, dat één van deze kleinen verloren gaat.
15 Maar indien uw broeder tegen u gezondigd heeft, ga heen en bestraf hem tussen u en hem alleen; indien hij u hoort, zo hebt gij uw broeder gewonnen.
16 Maar indien hij u niet hoort, zo neem nog een of twee met u; opdat in den mond van twee of drie getuigen alle woord besta.
17 En indien hij denzelven geen gehoor geeft, zo zeg het der gemeente; en indien hij ook der gemeente geen gehoor geeft, zo zij hij u als de heiden en de tollenaar.
18 Voorwaar zeg Ik u: Al wat gij op de aarde binden zult, zal in den hemel gebonden wezen; en al wat gij op de aarde ontbinden zult, zal in den hemel ontbonden wezen.
19 Wederom zeg Ik u, indien er twee van u samenstemmen op de aarde over enige zaak die zij zouden mogen begeren, dat die hun zal geschieden van Mijn Vader, Die in de hemelen is.
20 Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in het midden van hen.

Zingen: Psalm 139:14:
Doorgrond m', en ken mijn hart, o HEER;
Is 't geen ik denk niet tot Uw eer?
Beproef m', en zie, of mijn gemoed
Iets kwaads, iets onbehoorlijks voed';
En doe mij toch met vaste schreden
Den weg ter zaligheid betreden.

Lezen: 12 artikelen des geloofs.
1. Ik geloof in God den Vader, den Almachtige, Schepper des Hemels en der aarde.
2. En in Jezus Christus, Zijn eniggeboren Zoon, onze Heere;
3. Die ontvangen is van den Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria;
4. Die geleden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruisigd, gestorven en begraven, nedergedaald ter helle;
5. ten derden dagen wederom opgestaan van de doden;

6. opgevaren ten Hemel, zittende ter rechterhand Gods des almachtige Vaders;
7. vanwaar Hij komen zal om te oordelen de levenden en de doden.
8. Ik geloof in de Heilige Geest.
9. Ik geloof een heilige, algemene, Christelijk Kerk, de gemeenschap der heiligen;
10. vergeving der zonden;
11. wederopstanding des vleses;
12. en een eeuwig leven.

Lezen: Heidelbergse Catechismus zondag 31 vraag en antwoord 83 en 85:
Vraag 83 Wat zijn de sleutelen des Hemelrijks?
Antw. De verkondiging des Heiligen Evangelies en de Christelijke ban of uitsluiting uit de Christelijke gemeente, door welke twee stukken het Hemelrijk den gelovigen opengedaan en den ongelovigen toegesloten wordt.
Vraag 85 Hoe wordt het Hemelrijk toegesloten en ontsloten door den Christelijken ban?
Antw. Alzo, als, volgens het bevel van Christus, degenen die onder den Christelijken naam onchristelijke leer of leven voeren, nadat zij, ettelijke malen broederlijk vermaand zijnde, van hun dwalingen of hun schandelijk leven niet willen aflaten, der gemeente, of dengenen die van de gemeente daartoe verordineerd zijn, aangebracht worden; en, zo zij aan de vermaning zich niet storen, van henlieden door het verbieden der sacramenten uit de Christelijke gemeente, en van God Zelven uit het Rijk van Christus gesloten worden; en wederom als lidmaten van Christus en Zijn gemeente aangenomen, zo wanneer zij waarachtige betering beloven en bewijzen.

Gebed.

Zingen: Psalm 119:34 en 88:
Vers 34:
'k Sloeg, eer ik werd verdrukt, het dwaalspoor in;
Maar nu, geleerd, houd ik Uw woord en wegen.
Wat zijt Gij goed! Wat schenkt Uw mensenmin
Aan ieder, die U vreest, al milden zegen!
Leer mij Uw wet in haren rechten zin,
En maak mijn hart tot Uw geboôn genegen.
Vers 88:
Gun leven aan mijn ziel, dan looft mijn mond
Uw trouwe hulp; stier mij in rechte sporen;
Gelijk een schaap heb ik gedwaald in 't rond,
Dat, onbedacht, zijn herder heeft verloren;
Ai, zoek Uw knecht, schoon hij Uw wetten schond;
Want hij volhardt naar Uw geboôn te horen.

Na de prediking zingen wij Psalm 147 vers 2.

Geliefde gemeente, één van de bekendste gelijkenissen – ik heb het hier wel meer gezegd – is de gelijkenis van het verloren schaap. Het heeft de Heilige Geest goed gedacht dat deze gelijkenis tweemaal in de Bijbel een plaats zou krijgen. De ene keer vinden we deze gelijkenis in Lukas 15, samen met de gelijkenis van de verloren penning en de verloren zoon. De andere keer in de schriftlezing van deze middag, namelijk Matthéüs 18.

Bij het lezen van de Heilige Schrift is het altijd heel belangrijk dat wij de context meenemen waarin iets geschreven staat. Dat geldt ook voor de gelijkenis van het verloren schaap. De context in Lukas 15 is van een andere orde dan die in Matthéüs 18. In Matthéüs 18 wordt gesproken over een schaap dat afgedwaald is. Het woord in het Grieks laat zien dat het schaap zo ver is afgezworven dat het nooit meer uit zichzelf kan terugkeren. Dat betekent voor dat afgezworven schaap dat het verloren is. Als het daar blijft liggen, zal het sterven. Daarom wordt het met recht een verloren schaap genoemd. Ten dode opgeschreven betekent dat ten diepste.

Maar zie, zo laat de Heere Jezus weten in deze gelijkenis. Hij gaat eropuit als de Goede Herder om het verlorene te zoeken. Hij heeft er alles voor over totdat Hij dat verloren schaap vindt. Er liggen twee lessen opgesloten in deze gelijkenis. Allereerst laat de Heere Jezus zien wie Hij wil zijn voor een verloren zondaar. En dan zou ik u gelijk vanmiddag al willen vragen: Mag u weten een verloren schaap te zijn dat opgezocht is door de Goede Herder? Dat, als Hij u vindt, Hij u opraapt, u verzorgt, u leidt in de grazige weiden van het Woord en u leidt aan de zeer stille wateren van Zijn genade om u te verkwikken en te onderwijzen? Zodat u mag liggen op Zijn sterke schouders en Hij u draagt, terugbrengt naar de stal, die de gemeenschap met God symboliseert en de hemel voorstelt? Daar is een kind van God thuis en voor eeuwig veilig. Dat is de eerste les die wij uit deze gelijkenis mogen trekken.

Maar er is nog een tweede les, en dan kom ik bij de context waarin het hier staat in Matthéüs 18. Want als u mag weten een verloren schaap te zijn dat opgezocht is door de Heere Jezus, dan krijg u toch ook oog voor anderen die nog verloren liggen. Als u iets hebt mogen beleven van die innerlijke ontfermingen waarmee de Heere u opzocht in uw verlorenheid, kan het toch niet anders of iets van die innerlijke ontfermingen komen in uw hart, uitgaande naar anderen die heel dicht bij u staan, maar ook naar hen die verder van u af staan. Dan zou u toch zo graag een zondaar willen winnen voor uw Koning, volk van God in ons midden? Zo ligt dat toch? Dan gaan we nog een stapje verder. Dan kan het wel eens zijn dat er mensen op uw hart gebonden worden. Maar als er nu eens in uw directe omgeving of in de kerkelijke gemeente waartoe u behoort, iemand in een grote zonde valt en u komt er als eerste achter, of u bemerkt dat iemand zich in een zondig leven bevindt, wat dan? Is er dan ook die innerlijke ontferming om naar zo'n persoon toe te gaan, en dat u er alles aan zal proberen te doen om die persoon van de verkeerde weg af te halen en te brengen op het goede pad?

Kijk, dat wil de Heere Jezus ook met deze gelijkenis hier in Matthéüs 18 duidelijk maken. Want als Hij de gelijkenis van het verloren schaap heeft verteld, dan komt Hij direct met de kerkelijke tucht. En dat staat in een heel nauw verband. Want de kerkelijke tucht is niets anders dan als een herder te gaan naar het verlorene, om het terug te brengen op het rechte pad. Ook als iemand in een grote zonde valt en als de Heere u daarvoor gaat gebruiken, hetzij als gemeentelid, hetzij als ambtsdrager, dan mag u de tweede sleutel van het Hemelrijk bedienen. En daar gaat het over.

Daarom schrijven wij als thema boven de prediking: De sleutel van de christelijke tucht. Omdat het een tucht is van Christus.
We staan stil bij drie gedachten:
1. Bij de bewogenheid van Christus.
2. Bij het recht van Christus.
3. Bij de genade van Christus.

1. De bewogenheid van Christus
Gemeente, de vorige keer hebben wij gehoord over de eerste sleutel van het Hemelrijk. Dat was de prediking van het Heilig Evangelie. Deze sleutel wordt zeer breed toegepast op eenieder die onder het Woord komt en tot wie het Woord gepredikt wordt. Steeds weer zal dat gepredikte Woord wat doen met een mensenkind. Of het Woord is tot uw oordeel, of het Woord is tot uw voordeel. Daarom hangt er zo'n groot gewicht – zo hebben we vorige week zondagmiddag gehoord – aan de prediking van het Evangelie. En niet alleen op dat moment, maar dat geldt voor iedere keer als het Woord van God tot u, jou en mij komt.

Daarom ga ik toch maar even vragen, gemeente. Hoe gaat u nu naar huis? Laten we concreet nog even terugblikken op de preek van vorige week zondagmiddag, toen het zo in alle ernst op de ganse gemeente afkwam en ik geroepen werd als uw zender om die sleutel van het Hemelrijk te bedienen. U bent toen naar de kerk gekomen en u bent weer weggegaan. Maar hoe hebt u in de achterliggende week dat Woord voor uzelf verwerkt? Hebt u op uw knieën gelegen? Is het nood geworden bij u toen u hoorde dat u nog steeds onder de toorn van God voortgaat? Dat de Hemelpoort nog steeds gesloten voor u is, omdat u eerlijk moet zeggen: Ik ben nog onbekeerd? Of bent u zo van dag tot dag doorgegaan? Bent u vandaag weer naar Gods huis gekomen, onbekeerd, onverzoend, en moet die Hemelpoort nog steeds gesloten blijven? Dat is een aangrijpende boodschap. Dat is een aangrijpende werkelijkheid.

Of is er in de achterliggende week hier in Rotterdam Kralingen een arme zondaar geweest, die in de nood van zijn leven geroepen heeft tot de Heere en ongedacht en onverwacht een opening kreeg in het heilige Evangelie? Dat er een lichtstraal van genade ging schijnen in uw donkere hart en dat voor uw waarneming het eerst in uw leven, of misschien wel opnieuw in uw leven, dat er een deur geopend werd? Dat u een ogenblik kreeg te geloven: Ik kan nog zalig worden?

Toe gemeente, hoe hebt u afgelopen week met het Woord voor Gods Aangezicht geworsteld? Met het Woord van deze morgen en elke keer weer als dat Woord tot ons kwam? De sleutels worden bediend. De gelovigen mag het gezegd worden dat zij vergeving der zonden hebben. De ongelovigen moet het gezegd worden: De poort zit nog dicht, tenzij u tot bekering komt. O, dat het gebed geboren mag worden, onbekeerde zondaar, en ik zeg het maar weer: Heere, bekeer mij toch, bekeer mij toch, Heere, geef mij toch dat ware geloof. Zou U stil willen houden bij mij als die Ruiter op het witte paard en zou U ook mij levend willen maken? Het is zo noodzakelijk.

Dat was de eerste sleutel van het Hemelrijk. Maar dan nu vanmiddag de tweede sleutel. Deze tweede sleutel is wel onderscheiden van de eerste sleutel. Want die eerste sleutel, de prediking van het Evangelie, raakt veel meer mensen dan de tweede sleutel, namelijk die van de christelijke tucht. Wij kunnen niet zeggen dat, zoals de Heere Jezus deze sleutel bedoeld heeft, het alle mensen geldt, maar alleen die leden van de gemeente die zeggen een christen te zijn. Maar die in leer of leven zich als ongelovigen en goddeloze mensen aanstellen. Dat zijn mensen die in een zonde vallen. Die in een grote zonde vallen die openbaar komt. Als dan de eerste sleutel van het Hemelrijk, de prediking van het Evangelie, waarin ook de wet een plaats moet hebben om de zonde aan te wijzen, niet toereikend is, zegt de Grote Koning van de Kerk: Dan moet er een tweede sleutel gehanteerd worden om iemand buiten te sluiten of binnen te sluiten. Dat is de christelijke tucht, de kerkelijke tucht.

Laten wij nou vanmiddag niet denken dat dat alleen noodzakelijk is voor mensen die nog onbekeerd zijn. Zelfs in het leven van een kind van God kan het wel eens zo ver komen, dat in een christelijke gemeente de christelijke tucht zal worden toegepast. Laten we daar eens verder op ingaan. Wat wil dat nou zeggen? Ja, onze Catechismus noemt het de christelijke ban of de christelijke tucht. Als we dan de tweede sleutel gaan vergelijken met de eerste sleutel, waar we vorige week over nagedacht hebben, dan zien we toch een verschil. Bij de eerste sleutel staat eerst opening en dan sluiting, maar bij de tweede sleutel staat het andersom. Eerst sluiting en daarna opening. Wat laat ons dat zien? Dat die tweede sleutel van het Hemelrijk, de kerkelijke tucht, in de eerste plaats iemand erbuiten moet zetten. En dat is een aangrijpende zaak, als we iemand erbuiten moeten zetten. En dan gelooft u toch wel met mij, gemeente, dat er met zo'n persoon heel wat aan de hand moet zijn?

Daarbij komt nog iets. Die tweede sleutel van de christelijke ban is niet alleen en in de eerste plaats gegeven aan ambtsdragers, maar die is ook aan gemeenteleden gegeven. Dus u hebt ook de beschikking, en jij hebt ook de beschikking over die sleutel, tot op zekere hoogte. Nee, dat wil niet zeggen dat een gemeentelid zomaar iemand buiten de kerk kan plaatsen. Nee, dat niet. Die grote verantwoordelijkheid ligt alleen op de schouders van de dienaren van het Woord, bijgestaan in het bijzonder door de ouderlingen. Maar doorgaans begint de kerkelijke tucht daar niet.

Want wat is er in een gemeente aan de hand, gemeente? We zijn aan elkaar gegeven. In de gemeente moet het hoog in het vaandel staan: *'Draagt elkanders lasten, en vervult alzo de wet van Christus'* (Gal. 6:2). Dat betekent niet alleen de positieve dingen, maar dat betekent ook de negatieve dingen. Dat betekent ook dat wij als gemeenteleden moeten toezien op elkaar. Als u merkt dat er gemeenteleden zijn die afdwalen, of in een zonde vallen, hebben we als leden van de gemeente een grote roeping. Want de kerkelijke, christelijke tucht begint niet gelijk op het niveau van het ambt, maar die begint op het niveau van de gemeente zelf.

Zo heeft de Koning van de kerk, Christus, de tucht ingesteld dat, als er sprake is van grote zonden die misschien een poosje nog verborgen zijn, maar vroeg of laat toch openbaar zullen komen, die tweede sleutel gehanteerd moet worden. Ja, om welke zonde gaat het dan? Want ach, wie van ons kan zeggen zonder zonde te zijn? Wie struikelt niet elke dag in de zonde, met uw gedachten, met uw woorden, met uw daden? Moeten wij zondaren daarom niet elke dag onder de tucht gesteld worden? Moeten we niet elke dag gestraft worden vanwege onze zonden? Daarom voelt u wel aan. Als deze sleutel een plek moet krijgen en als deze sleutel gehanteerd moet worden, dan moet het wel over bijzondere situaties gaan.

De Heidelbergse Catechismus zegt in antwoord 85 dat het gaat om hen die onder den Christelijken naam een onchristelijke leer of leven voeren. Het gaat hier om mensen die openlijk bijvoorbeeld een dwaalleer verspreiden of aanhangen. Of mensen die openlijk in een zonde leven waar ze niet mee willen breken, waardoor er als het ware een ban in het leger kan komen en het verbond Gods, de gemeente Gods, ontheiligd zal worden. Aan welke zonden moeten we dan denken? De opstellers van het Avondmaalsformulier hebben daar de vinger bij gelegd, en ik citeer het voor de duidelijkheid:

Alle afgodendienaars, allen die verstorven heiligen, engelen of andere schepselen aanroepen, allen die de beelden eer aandoen, tovenaars, waarzeggers, of die vee en mensen mitsgaders andere dingen zegenen en aan zulke zegening geloof hechten, alle verachters van God, van Zijn Woord, van de heilige sacramenten, godslasteraars, mensen die verdeeldheid zaaien, sekten en muiterij (dat is oproer) in de maatschappij of in de kerk aanrichten, mensen die een valse eed afleggen, mensen die hun ouders en overheden ongehoorzaam zijn, doodslagers, twistzoekers, mensen die in haat en nijd met elkaar leven, mensen die het zevende gebod overtreden met alles wat erbij hoort, hoereerders, dronkaards, dieven, woekeraars, rovers, spelers. Al die zonden worden genoemd. En de opstellers van het Avondmaalsformulier zeggen: Het gaat om degenen die een ergerlijk leven leiden en in dat leven voortgaan. Het gaat dus om grote zonden, om openbare zonden.

Wat is dan de roeping van de gemeente? Wat is dan de roeping van het ambt aller gelovigen om in afhankelijkheid van de Heere, die tweede sleutel van de kerkelijke tucht te gaan hanteren? Wat betekent dat concreet?

Welnu, de Heere Jezus zegt: Ga naar die zondaar toe en ga met hem spreken, of met haar spreken, onder vier ogen. Ga dan maar eens eerlijk zeggen waar u achter gekomen bent en bestraf hem dan, of bestraf haar dan. Wat wil dat zeggen? Dat u dan naar zo'n persoon heen gaat met een vingertje omhoog en dat u gaat aanwijzen vanuit een stuk hoogmoed wat die persoon dan wel gedaan heeft? Nee, dat is het doel van de tucht niet. Maar als u bemerkt dat er in de kring van de gemeente iemand is die op een dwaalspoor gekomen is, die in een grote zonde leeft. Dan hebben we het over zonden van fraude bijvoorbeeld, of misbruik, en dat kunnen we wel aanvullen met zulke soorten grote, gruwelijke zonden. En u komt erachter en u voelt zich gedrongen vanwege die kerkelijke tucht om die persoon te gaan waarschuwen, hoe moet u daar dan heen gaan?

Als een ootmoedig mens, als iemand die niet boven die zondaar of zondares staat, maar hem of haar uit bewogenheid oproept om te breken met die zonde. Om de Heere te vragen: Heere, hoe ga ik naar die persoon toe? Wilt U mijn hart vervullen met innerlijke ontferming, opdat ik in die gestalte daar mag komen, niet uit de hoogte, maar dat ik naast die zondaar ga zitten en vanuit de liefde die mij dringt, hem te waarschuwen voor de zondige weg waarin hij gekomen is? Dan komt het aan op een band met die Grote Christus, Die altijd zo bewogen was met een ander. Van Wie Zijn hart brandde van bewogenheid en innerlijke barmhartigheden om die ander te behouden, maar ook in liefde te waarschuwen.

Ja, dat u naar zo'n persoon toe gaat met het oog op de eer van God, want u voelt het zo aan: Die persoon in de gemeente gaat op een weg waarin Gods eer wordt aangerand. O, dat u dan vervuld mag zijn met de eer van God om zo naar zo'n persoon toe te gaan en hem in liefde terug te roepen. Dat is onze roeping, gemeente. Want wij kunnen wel die kerkelijke tucht altijd maar weg schuiven en bij de dominee neerleggen en bij een kerkenraad neerleggen, maar er is een ambt aller gelovigen. Hebben we dat besef nog in ons om niet alleen naar elkaar toe te kijken en met elkaar mee te leven in moeilijke dagen – wat zo'n zegen is – maar ook als het gaat om zondige wegen. Dat we daar niet bij vandaan vluchten, maar dat we dan proberen iemand in het rechte spoor te krijgen?

Ja maar, dominee, dat is toch een zaak, weet u wel hoe moeilijk dat is? Ja, dat weet ik. Sterker nog, het is onmogelijk. En toch is het een roeping van Christuswege. Maar weet u wat nou zo'n zegen is? Dat Hij u erbij helpen wil. Daarom is het ook een gebedszaak om iemand op de zonde te wijzen en die tucht in het klein te beoefenen. Dat wil de Heere nog wel eens zegenen als u zo onder vier ogen aan het spreken bent. Dat die persoon gaat zien wat hij doet en dat er werkelijk berouw komt en dat er werkelijk een breken met de zonde komt. O, dan is er blijdschap in uw hart als de Heere u daarvoor wilde gebruiken, en er zal blijdschap zijn in de hemel. Maar als dat nou niet gebeurt en die persoon gaat gewoon door in die zondige weg, wat dan?

De Heere Jezus Christus gezegd*: 'Maar indien hij u niet hoort, zo neem nog een of twee met u; opdat in den mond van twee of drie getuigen alle woord besta'* (Matth. 18:16) Kijk, dan mag u iemand in vertrouwen nemen. Nee, niet om eens even iets te vertellen wat u toch wel gehoord en bemerkt hebt. Nee, dat niet, maar weer in diezelfde gezindheid van bewogenheid, met het oog op de ere Gods. Hem in vertrouwen nemen en zeggen: Joh, weet u wat ik nou gehoord heb? Dat en dat. Ik ben er geweest, maar het lijkt niet te baten. Zou u niet eens met me mee willen gaan? Dan gaan we samen biddend proberen om die zondaar van zijn weg terug te halen, tot eer van God en tot behoud van die zondaar. Wat een zegen als de Heere dat dan wil zegenen en er inderdaad bij die tweede poging een waarachtige bekering mag komen.

Maar als dat dan ook nog eens uitblijft en die zondaar blijft volharden, wat dan? Nu zegt de Heere Jezus: *'En indien hij denzelven geen gehoor geeft, zo zeg het der gemeente.'* Pas op dat we deze woorden niet verkeerd gaan uitleggen, alsof u het allemaal rond moet gaan strooien in de gemeente wat er allemaal gebeurd is en waar u achter gekomen bent. Nee, dat bedoelt de Heere Jezus hier niet. En dan vind ik het zo mooi dat de Catechismus daar wat duidelijkheid over geeft in antwoord 85. Hij zegt: Ga dan naar die personen die in de gemeente daartoe verordineerd zijn. Dat zijn die personen die de gemeente vertegenwoordigen. Welnu, dat zijn de ambten. Want het begeert Christus door middel van de ambten de gemeente te regeren. Dan mag u het bij de kerkenraad brengen. Dat is de volgorde die de Heere duidelijk maakt.

Kijk, in de praktijk weet ik ook wel dat als er iets gebeurt in een gemeente, dat dan al heel snel bekend wordt bij een kerkenraad en dan zal de kerkenraad zelf ook moeten gaan handelen. Maar als dat nog niet bekend is bij een kerkenraad, dan mag een gemeentelid dat bij de kerkenraad aangeven. Niet om te klikken, maar weer vanuit die bewogenheid. Nu is er eentje in ons midden, en ik ben erachter gekomen, die gaat op een dwaalweg. Ik heb hem er niet voor over, en ik voel hoe de eer van God in het geding is. Alle pogingen zijn doodgelopen, en ik richt mij tot de ambten om te vragen of zij deze zaak willen overnemen. Kijk, en dan wordt het een ambtelijke zaak.

Bent u dan van die persoon af, om het zo te zeggen? Nee, nee, dat niet. En u hoeft er ook niet een-twee-drie nog een keer naartoe, want dat mag u overgeven aan de ambtsdragers. Maar u kan het toch niet laten om die persoon, die nog steeds in die zonde leeft, mee te nemen in uw gebedsleven, of de Heere wil ingrijpen. Want die verlorene moet gered worden. Dan kunt u niet anders dan die persoon brengen aan de troon der genade, met de bewogenheid van Christus. Gemeente, u voelt wel dat als deze taak en deze roeping, die kerkelijke christelijke tucht ook bij gemeenteleden ligt, laat ik het maar zeggen: in het klein, dat dan ook altijd weer de persoonlijke vraag naar u toekomt: Maar hoe ligt mijn verhouding nu met de Heere? Hoor ik nou bij die levende Kerk? Is er nou door het werk van Gods Geest een band gekomen met die Koning van de kerk?

Is het nou werkelijk zo dat die christelijke bewogenheid uit Christus door de Geest in mijn hart gelegd is, of ik in die gezindheid mijn roeping mag verstaan? Mag ik weten een verloren schaap te zijn dat door Christus is opgezocht en door Christus gezaligd is? Feitelijk is dat ten diepste nodig om in een rechte weg, met een oprecht hart, die tweede sleutel van het Hemelrijk te kunnen hanteren. Ja, ik heb het duidelijk gemaakt. Dat geldt in het klein de hele gemeente, maar in het bijzonder de geroepen ambtsdragers.
En dat brengt ons bij onze tweede gedachte.

2. Het recht van Christus
Gemeente, wanneer dus een lid van de gemeente in een grote zonde leeft, zich daar niet van wil bekeren en blijft volharden in de zonde, ja, dan zal het een ambtelijke zaak moeten worden. En dat is heel wat, vergist u zich niet. In het bevestigingsformulier voor predikanten staat: Ten laatste is het werk van de dienaars des Woords de gemeente Gods in goede tucht en orde te houden en te regeren op zulke manier als de Heere geordineerd heeft. En dan volgt er een verwijzing naar Matthéüs 18. Dus het hanteren van de sleutel van het Hemelrijk, die tweede sleutel, wordt in het formulier beschreven als een last die God hun gegeven heeft.

Ook de ouderlingen hebben deze last op hun schouders gekregen. Want in het formulier tot bevestiging van ouderlingen staat: Zo is dan ten eerste het ambt van de ouderlingen met de dienaars des Woords op zich te hebben over de gemeente, die hun bevolen is, naarstiglijk toe te zien of een iegelijk zich behoorlijk gedraagt in belijdenis en in wandel, die zich onstichtelijk gedragen (dat betekent dus in die ergerlijke zonden vallen) te vermanen en te verhoeden dat de sacramenten ontheiligd worden, zoveel mogelijk is, ook mede tegen de onboetvaardigen, volgens de christelijke discipline of kerkelijke tucht te handelen en de boetvaardigen weder in de schoot der kerk te ontvangen.

Wat een last, hè? U zal maar ambtsdrager zijn, u zal maar dienaar van het Woord zijn. En waarom zeg ik dat zo? Opdat u het een beetje mee voelt. Het is niet alleen preken en het is niet alleen pastoraat bedrijven – wat een heerlijk werk is – maar die kerkelijke tucht, dat kan werkelijk wel eens een last zijn als u met zo'n zaak te doen krijgt. Hoe is dat toch mogelijk? We zullen zo dadelijk nog horen hoe ver dat recht van Christus gaat. Gelukkig heb ik het nog nooit meegemaakt en ik hoop het ook nooit mee te maken, dat u met een kerkenraad een gemeentelid buiten de gemeente moet plaatsen. Ontzaglijk om dat lid daarmee te plaatsen buiten het rijk van Christus. Voelt u, gemeente, als zo'n zaak op de tafel van een kerkenraad zou komen – en gelukkig is dat op dit moment niet zo – maar als dat zo zou zijn, gemeente, dan voelt u toch met ons wel de last wat dat is? Want het gaat toch om zielen, zielen op reis naar de eeuwigheid? Dan gaat het om het toesluiten en het ontsluiten. Ik wil u ook daarom graag meenemen, daarom zeg ik het zo. Dat u ook zo bidt voor uw dominee, voor uw kerkenraad. Het is niet zomaar wat, gemeente, maar er is een grote taak op die schouders gelegd.

Ook op dat punt is het een grote, hoge roeping van een gemeente om ook elkanders lasten te dragen en alzo de wet van Christus te vervullen.

Dan gaan we nu eens dieper nadenken en afsteken bij die ambtelijke roeping. Heel concreet als het gaat over de kerkelijke tucht. Want als er nou een belijdend lid is, of een volwassen dooplid, die zijn leven bevuilt door een openbare overtreding van een van Gods geboden. Of dat hij een andere leer verspreidt die tegen de Schrift ingaat. Dan moeten de ambtsdragers de voetstappen van Christus drukken. En wat deed Christus als de Goede Herder? Hij zocht het verlorene, Hij zocht het afgedrevene. En zoals het een gemeentelid geldt, geldt het in het bijzondere een ambtsdrager. Dat moeten ze doen in liefde, dat moeten ze doen met ontferming, met bewogenheid. Ja, dan zullen ze ook luisteren wat er aan de hand is, ze zullen het gaan toetsen aan het Woord van God, en dan zal de zonde eerlijk aangewezen moeten worden. Niet vanuit de hoogte, maar als een medezondaar die ernaast gaat zitten. Niet op een wettische wijze. Niet als het ware vanaf de Sinaï met de donder van de wet. Neen, dat moet op een andere plaats gebeuren. Waar dan? Aan de voet van het kruis; daar.

Kijk, en dan zal een kerkenraad in de eerste plaats proberen om dat verborgen te houden, om dat op een verborgen wijze te doen. En als het dan duidelijk is dat iemand in een zonde leeft en daar niet mee wil breken? Dan zal zo iemand onder de stille censuur worden gezet. Wat is dat dan? Dan mag hij geen gebruik meer maken van de sacramenten. Als het Avondmaal bediend zal worden, dan mag hij of zij niet toetreden. En als het een persoon betreft die in een gezinsleven staat, waar het nog mogelijk is dat er kinderen geboren zouden worden, en er zou een kind geboren worden, dan zou de persoon die in die zonde leeft, het kind niet ten doop mogen houden. Waarom? Is dat nou hard? Is dat nou om te straffen of zo? Ja, in zekere zin wel, maar met het heilige doel om die persoon terug te kunnen trekken en opdat deze maatregel diep zou binnendringen.

Ja, wat een wonder als de Heere het wil zegenen en laat weten, als er berouw komt: *Keert weder, gij afkerige kinderen, en Ik zal uw afkeringen genezen* (Jer. 3:22). *'Te dien dage zal er een fontein geopend zijn voor het huis Davids en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinheid'* (Zach. 13:1). Om dan te mogen getuigen wat we samen gezongen hebben. Als de Heere zulk een stille censuur wil gebruiken om een mens weer op het rechte spoor te brengen: Het is goed voor mij verdrukt te zijn geweest. Maar o, wat wordt het zwaar als die zondaar, ondanks die stille censuur toch blijft volharden. Dan mag die stille censuur niet meer verborgen blijven, gemeente. En wat moet toch een kerkenraad dan doen? Nu staat er in antwoord 85: Zo zij aan de vermaning zich niet storen van hun lieden, door het verbieden der sacramenten, uit de christelijke gemeente, en van God Zelf uit het rijk van Christus gesloten worden. Dus dan moet een kerkenraad zo'n ongehoorzame buiten sluiten, buiten de gemeente. Dat is wat. Want de Heere rijdt door vlakke velden, de Heere is recht in al Zijn weg en werk.

Maar o, wat schittert dan de lankmoedigheid, dat de Heere een licht aan Zijn kerk gegeven heeft om niet direct iemand af te snijden. Maar zo lang mogelijk met zo'n persoon mee te lopen en alles te proberen om zo'n persoon terug te brengen op het rechte spoor. Omdat er altijd een geopende deur open moet openblijven. Daarom kennen wij in onze kerken een drievoudige censuur, de drie trappen van censuur.

De eerste trap van censuur is, dat het aan de gemeente bekend gemaakt wordt. Dan kan het zomaar gebeuren dat een predikant aan het begin van de dienst zegt: Gemeente, er is een lid dat onder de eerste trap van censuur gesteld is vanwege de overtreding tegen, ik zal maar zeggen, het zesde gebod bijvoorbeeld. Wat is dan de bedoeling? Nee, niet dat u elkaar gaat zitten aankijken. Zo van: Wie zou dat zijn? Of dat u, zodra u in de auto stapt of op uw fiets, zegt: Joh, heb jij er iets van gehoord? Ja, dat is dikwijls wel de praktijk, hè. Schandelijk, dat is heel erg. En ik ben ook in die zonde gevallen, hoor, en u ook. Zo nieuwsgierig, hè, wie dat zou kunnen zijn? Of zijn er in ons midden die wel eens zoiets hebben gehoord? Of dat er bijvoorbeeld een schuldbelijdenis is afgelegd voor de kerkenraad, en die thuis de binnenkamer opgezocht hebben en die hun knieën gebogen hebben en gezegd: Heere, zou U met die zondaar willen zijn? En dat u verbroken werd omdat de Heere u voor die zonde bewaard heeft?

Want gemeenteleden en kerkleden, en kerkelijke mensen – daar hoor ik ook bij – kunnen zo makkelijk praten over een ander. Maar het is zo goddeloos, de overtreding van het negende gebod. We hopen het in de toekomst nog te overdenken. Nee, zo'n mededeling is bedoeld om op uw knieën te gaan. Want u hebt het gehoord, het is nu heel de gemeente bekend: Er is één in ons midden die dreigt verloren te gaan, die is op een zondige weg gekomen, en we moeten die proberen te redden. Daarom bidden, al weet u niet wie het is. Bidden, bidden of de Heere die persoon wil bekeren.

En de persoon die het treft, ja, die hoort daar natuurlijk van, en het is hem bekendgemaakt. We zullen het moeten afkondigen dat het zo is, opdat u tot bekering komt. Een wonder als het gebeurt. Maar als het niet gebeurt, dan moeten we naar de tweede trap van censuur. En dikwijls wordt de classis erbij betrokken om te vragen of we dan de naam van de persoon moeten noemen of niet, allemaal afhankelijk van bepaalde omstandigheden waarin de persoon of zijn gezin verkeert.

Maar dan wordt het voor de tweede keer afgekondigd, en dikwijls is dat met naam en toenaam. En als u dan weet wie het is, kunt u nog concreter bidden. Nee, niet tegen elkaar zeggen: Nou, dat had ik wel gedacht, jij ook? Ja, ik heb altijd wel gedacht... Dat is goddeloos, zondig. Want met dat u dat zegt, zet u uzelf erboven, scherp hè? Maar zo zitten we wel in elkaar door onze diepe val in het paradijs, ik ook. Nee, dan moet u concreet met die persoon tot de troon der genade gaan en hem werpen aan de troon der genade en zeggen: Heere, nu is het al de tweede trap van censuur.

En als dat niet zal helpen, dan komt de afsnijding. Nee, helaas komt het zover nooit. Meestal verliest u in dit proces de mensen al. Maar toch is dit de weg die de Heere gegeven heeft. Dat is het recht van Christus. We hebben samen gelezen, als iemand dan toch blijft volharden en alles is gedaan en het heeft niets uitgewerkt, dan staat er in Matthéüs 18 vers 17: *'En indien hij denzelven geen gehoor geeft, zo zeg het der gemeente; en indien hij ook der gemeente geen gehoor geeft, zo zij hij u als de heiden en de tollenaar.'* Nee, dat betekent niet dat we zo'n afgesnedene vanuit de hoogte mogen verachten. Maar dan zullen we toch de Heere vragen of deze persoon alsnog teruggebracht mag worden in de kerk.

Calvijn schrijft: 'Wij moeten degene die door de kerk zijn uitgedreven, niet direct uit het getal der uitverkorenen schrappen, of wanhopen dat het voor zulke personen dan ook gelijk duidelijk is dat ze eeuwig verloren zijn. Ja, wel mogen we ze beschouwen als vreemden van de kerk en mitsdien als vreemden van Christus, zolang ze in die afwijking leven.' Wat wil Calvijn daarmee zeggen? Er blijft voor een mensenkind, al zou u zelfs deze hoogste trap van censuur moeten toepassen, altijd nog een weg terug. En dat is toch altijd weer het Evangelie, gemeente. Ook als u nooit onder de trap van censuur behoeft te komen, dan is het toch ook persoonlijk altijd weer een wonder dat geen zondaar te diep gevallen is en geen zondaar te veel gezondigd heeft, of er is in het bloed van Christus vergeving van zonde. De kerkelijke tucht heeft ten diepste maar één doel, en dat is het behoud van de zondaar. Ja, daar moet eerst die deur gesloten worden, maar wel met het hoge doel opdat hij door genade weer geopend mag worden.
En dat brengt ons bij onze laatste gedachte.

3. De genade van Christus
Gemeente, dat er binnen de kerk een tucht moet zijn, is heel ontdekkend. Want dat laat gelijk weer zien dat elke gemeente een gemeente is buiten het paradijs, en dat er binnen de christelijke gemeente zonden kunnen zijn die werkelijk tuchtwaardig zijn. Zonden die misschien een tijdje verborgen zijn. En misschien zijn er wel in ons midden die in het verborgene zonden doen. Achter uw beeldscherm bijvoorbeeld, waarvan u denkt dat niemand het weet. Maar ik waarschuw u. Vroeg of laat komt het openbaar. Want u bevindt zich in de kring van een gemeente, en God wil niet dat Zijn verbond ontheiligd wordt. Ook niet als u in het verborgene dingen doet die het daglicht niet mogen verdragen.

Maar God weet het, en in een ogenblik kan Hij het openbaar maken. Stop ermee als het zo is. Ik ben geen hartenkenner, maar de Heere weet het welals u een zonde doet die eigenlijk tuchtwaardig is. Vroeg of laat gaat God het openbaar maken hoor! Kijk, en dan is de handhaving van de tucht noodzakelijk. En daarin spreekt niet alleen Gods recht, maar daarin spreekt ook Zijn goedheid en lankmoedigheid. Ja, zelfs spreekt dat van een overvloedige genade in Christus. Want die is altijd voorradig voor een diepgevallen zondaar. Wat een zegen als de Heere de kerkelijke tucht zo zou willen zegenen zodat er iets openbaar mag komen, zoals bij die verloren zoon.

'Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan, en ik zal tot hem zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen den Hemel en voor u' (Lukas 15:18). Kijk, dan is de tucht heilzaam geweest.

Een voorbeeld daarvan vinden wij in de Heilige Schrift. Ik heb het wel eens meer gebruikt, maar ik vind het altijd nog een prachtig voorbeeld om te laten zien hoe een gevallen zondaar, iemand uit de christelijke gemeente, binnen het verbond Gods, in een zonde kan vallen en toch weer in genade aangenomen wordt. Het is Mirjam, de zuster van Mozes en Aäron. We weten dat zij in een openbare zonde gevallen is door haar opstand tegen haar broer, en dat de Heere haar sloeg met melaatsheid. Toen moest ze zeven dagen buiten de gemeenschap met het volk verkeren. Daar moest zij tot inkeer komen. Daar maakte de Heere van haar een ootmoedige zondares. En daar liet de Heere zien dat Hij toornig was over haar zonde.

Hoe zou Mirjam daar nou onder geweest zijn? Wat zou die tucht, toen en daar, al was het dan in een wat andere gestalte. Maar wat zal die tucht nou met Mirjam gedaan hebben? Laten we niet vergeten dat Mirjam een kind van God was, ook toen ze in die zonde viel. Mirjam kende de Heere, kende genade, zij wist wie de Heere voor haar geworden was. En juist omdat zij dat geestelijke leven kende geloof ik – al staat het niet letterlijk in die geschiedenis beschreven – dat die tucht voor haar gezegend werd en dat ze daar in die eenzaamheid, zeven dagen helemaal buiten de gemeenschap en buiten de legerplaats van het volk, heeft leren zwijgen voor God. Ze is buiten het leger in de woestijn terechtgekomen. En ik geloof, gemeente, omdat zij een kind van God was, dat ze daar geweend heeft over haar zonde en dat ze daar zichzelf – zoals Job ergens zegt – vervloekt heeft in stof en as.

Wat zal Mirjam zichzelf aangeklaagd hebben bij God, en wat zal ze als een onwaardige zondares geroepen hebben om genade. Want nu had de Heere haar lichamelijke melaatsheid wel weggenomen, omdat haar broer gebeden had: *'O God, heel haar toch'* (Num. 12:13). Maar zou de Heere haar ook van die geestelijke melaatsheid willen reinigen? Reken maar dat ze dat gevoeld heeft, want ze was een kind van God en ze had de Heilige Geest bedroefd. En als een kind van God de Heilige Geest bedroeft, dan komt u daarachter, dat voelt u vanbinnen. Ik geloof echt, gemeente, dat Mirjam op dezelfde plaats gekomen is als David in Psalm 51, als een rechteloze zondares die Gods gramschap dubbel waardig was. Een arme bedelares die zei: *'Ontzondig mij met hysop, en ik zal rein zijn; was mij, en ik zal witter zijn dan sneeuw'* (Psalm 51:9). Daar heeft ze in die zeven dagen helemaal alleen, buiten de gemeenschap aan de genadetroon van God gelegen. En daar mocht ze zien op de almacht van God, en ze heeft het geloofd: U kunt mij reinigen, U kunt mij weer terugbrengen in de gemeenschap. Uw tucht is zo waardig, Heere, Uw tucht is zo recht. En weet u wat Mirjam ervaren heeft*? 'In een kleinen toorn heb Ik Mijn aangezicht van u een ogenblik verborgen, maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik Mij uwer ontfermen, zegt de HEERE, uw Verlosser'* (Jes. 54:8).

Want na zeven dagen werd ze weer opgenomen in de gemeenschap, jawel, in de weg van het offer. U weet het wel: dat slachten van die ene vogel en de vrijheid van die andere vogel, en dat bloed dat op die vogel gesprenkeld werd, en dat bloed dat op Mirjam gesprenkeld werd, zodat ze onder dat bloed mocht ervaren: Nu ben ik zo in opstand gekomen en was ik zo tuchtwaardig, maar nu is God zo goed dat Hij, om Christus' wil, ook deze zonde wil vergeven.

Daar hebt u nu een voorbeeld hoe heilzaam de tucht voor zo'n zondaar of zondares kan zijn. En spreekt dat niet van de genade van Christus? Maar het is ook heilzaam voor de gemeente, opdat het een aansporing zal zijn om heilig te leven en oog te hebben voor de zonde, en te smeken of de Heere u wil bewaren voor de zonde. Want de Heere wil dat Zijn volk een heilig volk is. Tegen Abraham heeft de Heere het al gezegd: *'Zijt heilig, want Ik ben heilig.'* Wat kan een klein zuurdesem een heel deeg verzuren. Wat kan een kleine zonde in de gemeente, een verborgen zonde, een vreselijke uitwerking hebben als het niet aangewezen wordt. Als er niet opgeroepen wordt tot bekering en als er geen straf en tucht zal zijn.

Maar er is nog een les. Als dan iemand in de zonde gevallen is en hij komt met berouw op de plek terecht aan Gods voeten en hij mag vergeving van zonde vinden in het bloed van Christus, dan mogen we op zo'n zondaar niet meer neerzien. Dan moeten we over die zonde ook nooit meer praten, want het is weggenomen. En we zullen zo'n persoon weer in volle rechten moeten aanzien. Want de Heere Jezus heeft het gezegd: *'Gij moet zeventigmaal zevenmaal vergeven.'* Het is ook de roeping om vergevingsgezind te zijn. Hoe is dat nou mogelijk, gemeente? Door het volbrachte werk van Christus.

Daar wil ik vanmiddag mee eindigen. En datgene waar ik deze middag mee wil eindigen, geldt niet alleen voor mensen die helaas onder de tucht gesteld moesten worden. Maar wat ik tenslotte u ga prediken, dat hebben we allemaal nodig. Want we hebben allemaal gezondigd. En als u uw zondige leven terugkrijgt, dan zult u het echt zeggen: *Heere, wat ben ik ten volle tuchtwaardig.* Nu gaan we eens kijken wat er met Christus gebeurd is. Ik zie Hem lopen door de straten van Nazareth naar de synagoge. Het is er heel druk, en daar krijgt Hij gelegenheid om uit de boekrol te lezen. En u weet het, het was Jesaja 61 waarvan Hij ging prediken Wie Hij is voor een verloren zondaar.

Het was één en al Evangelie wat Hij daar heeft gepredikt, en Hij heeft het gezegd: *'Heden is deze Schrift in uw oren vervuld.'* En wat was het resultaat? Hij werd uit de synagoge geworpen. Dat is een uitdrukking die wij een aantal keren tegenkomen in het Nieuwe Testament, in de Evangeliën. Wat betekent het als iemand uit de synagoge werd geworpen? Dan stond hij buiten de gemeenschap met het volk en buiten de gemeenschap met God. Dat was in de tijd van de Bijbel de derde trap van censuur. Dan bent u buiten het rijk van Christus gesloten, buiten het rijk van God gesloten, moet ik zeggen, want de Joden geloofden niet in de Christus.

En dat heeft de Heere Jezus ondergaan. Toen Hij daar in Nazareth buiten de synagoge werd geworpen, ja, dat ze Hem zelfs buiten het stadje Nazareth hebben gebracht. Op de steilte van een berg om Hem daar af te werpen – wat niet lukte –. Toen wist Christus op dat moment waar dit een teken van was: Dat Hij uit de synagoge geworpen zou worden en dat Hij onder die hoogste trap van censuur geworpen zou worden. Hij wist wat dat voor Hem betekende. Want drie jaren later, na dat gebeuren in Nazareth, was er geen plaats voor Christus in de hemel en geen plaats op de aarde. En hing Hij daar aan het vloekhout, onder de allerhoogste trap van censuur. Had Hij dan zoveel zonde gedaan? Niets. Maar daar hing Hij als Borg, daar hing Hij in plaats van Zijn kerk. En daar, in die drie-urige duisternis, ging de poort naar het Hemelrijk dicht. Daar werd Hij buitengesloten en kwam Hij in de buitenste duisternis terecht. Daar ging de poort van de hel open en heeft Hij ten volle moeten ondervinden wat het is om buiten het rijk van God te moeten zijn in de eeuwigheid. Dat deed Hem klagen, dat deed Hem schreeuwen: *'Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?'*

En waarom, waarom wilde Hij onder die hoogste trap van censuur komen? Opdat Zijn kerk tot God genomen zou worden en nimmermeer van Hem verlaten zou worden. Is dat geen wonder, arme zondaar in ons midden, die het moet zeggen: Heere, ik heb het zo verzondigd in mijn leven. En dat ik niet uitgebroken ben in de zonde, is Uw bewarende goedheid, waar een ander misschien wel uitgebroken is in de zonde, misschien wel in hele gruwelijke zonde. Het is een wonder dat de Heere u in die ogenblikken niet uit het leven wegnam. U mag er nog zijn onder de bediening van het Evangelie, onder de woorden der zaligheid.

O, het zou verdiend zijn dat u eeuwig buitengeworpen zou worden. Het zou verdiend zijn als u ook in die buitenste duisternis terecht zou komen. Maar zalig de mens die door Christus wordt verlost. Want Gods kerk zal nooit meer in die buitenste duisternis komen. Gods kerk zal nooit meer onder die hoge trap van censuur geplaatst worden. Waarom niet? Omdat die schare, die niemand kan tellen, geschreven staat in het boek des levens des Lams. Maar niet alleen daar, al die namen staan ook geschreven in de handpalmen van Christus. En niet één zal uit die handen gerukt kunnen worden, ook al zouden ze na ontvangen genade nog in een grote zonde kunnen vallen, zoals David, zoals Mirjam, zoals Petrus, of noem ze maar op. Maar ze zullen er nooit meer uit vallen.

Daarom is er voor die schuldverslagen zondaren altijd weer een weg terug. Omdat Christus hun schuld geworpen heeft in een zee van eeuwige vergetelheid. Daarom mag u steeds weer komen met smeking en geween tot die Grote Heelmeester, om aan Zijn voeten te mogen ervaren:
Hij heelt gebrokenen van harte,
En Hij verbindt z' in hunne smarte,
Die, in hun zonden en ellenden,
Tot Hem zich ter genezing wenden.

Amen.

Zingen: Psalm 147:2:
Hij heelt gebrokenen van harte,
En Hij verbindt z' in hunne smarte,
Die, in hun zonden en ellenden,
Tot Hem zich ter genezing wenden.
Hij telt het groot getal der starren,
Die 't scherpst gezicht op aard' verwarren.
Hij roept dat talloos heir te zamen,
En noemt die alle bij haar namen.

Dankgebed.

Zingen: Psalm 25:4:
's HEEREN goedheid kent geen palen;
God is recht, dus zal Hij door
Onderwijzing hen, die dwalen,
Brengen in het rechte spoor.
Hij zal leiden 't zacht gemoed
In het effen recht des HEEREN.
Wie Hem need'rig valt te voet,
Zal van Hem zijn wegen leren.

Zegenbede.